

Briselē, 23.5.2018.
COM(2018) 400 final

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, EIROPADOMEI,
PADOMEI, EIROPAS CENTRĀLAJAI BANKAI, EIROPAS EKONOMIKAS UN
SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI, REĢIONU KOMITEJAI UN EIROPAS
INVESTĪCIJU BANKAI**

2018. gada Eiropas pusgads: konkrētām valstīm adresēti ieteikumi

1. IEVADS

Eiropas pusgads un konkrētām valstīm adresētie ieteikumi sniedz ikgadējas norādes valsts reformu veikšanai. Pagājušajā novembrī 2018. gada cikla sākumā gada izaugsmes pētījumā⁽¹⁾ tika noteiktas Savienības un tās dalībvalstu turpmākā gada ekonomikas un sociālās prioritātes. Tajā tika uzsvērts, ka “pozitīvajā trijstūrī” – ieguldījumu stimulēšanā, strukturālo reformu īstenošanā un atbildīgas fiskālās politikas nodrošināšanā – ir sasniegti labi rezultāti. Šā gada konkrētām valstīm adresētajos ieteikumos joprojām ir atspoguļotas šīs galvenās politikas prioritātes, vienlaikus ņemot vērā labvēlīgo ekonomikas un sociālo situāciju. Ieteikums par eurozonas ekonomikas politiku⁽²⁾, ko Padome pieņēma 2018. gada 14. maijā, arī sniedza skaidru virzību ieteikumu sagatavošanā visām attiecīgajām valstīm.

Eiropas ekonomika pieaug straujākajā tempā desmit gadu laikā, un to atbalsta rekordaugsta nodarbinātība, investīciju līmeņa atjaunošanās un uzlabotas publiskās finanses. Pašreizējie labvēlīgie nosacījumi ir pavēruši iespēju padarīt Eiropas tautsaimniecības spēcīgākas un noturīgākas. Visām dalībvalstīm, izņemot vienu, tagad tiek piemērota Stabilitātes un izaugsmes pakta preventīvā daļa. Saskaņā ar Komisijas 2018. gada pavasara prognozi izaugsme arī turpmāk būs spēcīga, taču notiks nedaudz lēnākā tempā, jo globālo finanšu tirgu svārstības un tirdzniecības protekcionisms arvien vairāk apdraud ekonomikas paplašināšanos. Šīs norises mums atgādina, ka pašapmierinātībai nav vietas – tagad ir īstais laiks sagatavot Savienību un tās dalībvalstis nākotnes problēmām.

Kā Komisijas priekšsēdētājs Ž. K. Junkers uzsvēra 2017. gada runā par stāvokli Savienībā: Eiropai ir jāsalabo savs jumts, kamēr saulains laiks. Komisijas nolūks 2018. gadā konkrētām valstīm adresēto ieteikumu priekšlikumos ir pilnā mērā izmantot pozitīvās ekonomikas attīstības perspektīvas un virzīt dalībvalstis to centienos īstenot vajadzīgās strukturālās reformas un pareizu fiskālo politiku. Balstoties uz pozitīvajām jaunākajām tendencēm, būtu jāturpina centieni sekmēt ekonomisko un sociālo konvergenci dalībvalstu starpā un to iekšienē. Kaut arī krīzes mantojuma novēršana un nelīdzsvarotību koriģēšana turpina būt prioritāte daudzās valstīs, ierosināto ieteikumu mērķis ir sekmēt vairāk uz nākotni vērstu pieeju un koncentrēties uz bāzes veidošanu ilgtspējīgai, iekļaujošai un ilgtermiņa izaugsmei. Tajā pašā laikā tie rosina pabeigt reformas, ar kurām novērš neaizsargātību un sekmē spēju pielāgoties satricinājumiem, jo tās joprojām ir nozīmīgas, lai nākotnē nepieļautu strauju lejupslīdi.

Ieteikumu pamatā ir visaptverošā analīze, kas tika izklāstīta jaunākajos valstu ziņojumos, kuros izceltas vairākas problēmas attiecībā uz ilgtermiņa izaugsmi. Eiropai ir jātiecas īstenot strukturālās reformas, kas uzlabo darījumdarbības vidi un nodrošina labvēlīgus apstākļus investīcijām, jo īpaši izmantojot produktu un pakalpojumu tirgus reformas, inovācijas sekmēšanu, mazo un vidējo uzņēmumu piekļuves finansējumam uzlabošanu, valsts iestāžu nostiprināšanu, pilnībā ievērojot tiesiskumu un apkarojot korupciju. Eiropai ir arī jāsekmē reformas, kas sagatavo tās darbaspēku nākotnei un arvien pieaugošai digitalizācijai, samazina ienākumu nevienlīdzību un sekmē nodarbinātības iespējas, jo īpaši jauniešiem. Visbeidzot, bet ne mazāk svarīgi ir tas, ka Eiropai ir vajadzīgas reformas, kas nostiprina tās ekonomikas noturību pret ilgtermiņa problēmām, piemēram, demogrāfiskajām tendencēm, migrāciju, dekarbonizāciju un spiedienu uz dabas resursiem. Tikai noturīga ekonomika var nodrošināt ilgtermiņa ekonomisko konvergenci un sociālo atšķirību mazināšanu.

¹ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Centrālajai bankai, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai, Reģionu komitejai un Eiropas Investīciju bankai: Gada izaugsmes pētījums par 2018. gadu, COM(2017) 690 final.

² Padomes ieteikums par eurozonas ekonomikas politiku, 2018. gada 14. maijs.

Konkrētām valstīm adresētajos ieteikumos šogad īpaša uzmanība pievērsta sociālajām problēmām, balstoties uz Eiropas sociālo tiesību pīlāru, ko Eiropas Parlaments, Padome un Komisija pasludināja 2017. gada 17. novembrī⁽³⁾. Pīlārs ir paredzēts kā kompass atjaunotai konverģences augšupējai virzībai uz labākiem darba un dzīves apstākļiem Eiropas Savienībā, kas atbalsta ražīgumu un nodrošina labklājības sistēmu ilgtspēju. Eiropas pusgads piedāvā dalībvalstīm iespēju sekmēt progresu pīlāra īstenošanā un ziņot par to. Ņemot vērā iepriekš minēto un pienācīgi ievērojot valstu kompetenci, Komisija nesen aicināja dalībvalstis noteikt atjaunotas prioritātes un darbības valsts līmenī, izmantojot to valsts reformu programmas⁽⁴⁾. Ierosinātajos ieteikumos atbalstīts šis process un dalībvalstis tiek mudinātas virzīt uz priekšu valstu reformas, kas pievēršas pīlāra trīs dimensijām: proti, vienlīdzīgām iespējām un piekļuvei darba tirgum, taisnīgiem darba apstākļiem un sociālajai aizsardzībai un iekļaušanai. Šajā kontekstā īpašs uzsvars tiek likts uz adekvātu prasmju, efektīvu un adekvātu sociālās drošības tīklu un uzlabota sociālā dialoga panākšanu, lai nodrošinātu ilgtspējīgus rezultātus.

Šīs Komisijas pilnvaru laikā Eiropas pusgads ir kļuvis arvien racionālāks un iekļaujošāks, jo Komisija ir ieguldījusi būtiskus pūliņus, lai pastiprinātu valstu atbildību par konkrētām valstīm adresēto ieteikumu īstenošanu. Komisija ir veikusi vairākus pasākumus, lai nodrošinātu, ka process ir racionālāks, ieteikumi ir nozīmīgāki un mērķtiecīgāki, to analītiskais pamats – spēcīgāks un dialoga iespējas ir labākas. Veiktie pasākumi ietver dalībvalstīs bāzēto Eiropas pusgada koordinatoru tīkla izveidi, vairāk un ciešāku kontaktu veidošanu starp Komisiju un dalībvalstīm visos administrācijas līmeņos un politiskajā līmenī gan Briselē, gan dalībvalstīs, kā arī iekļaujošu dialogu ar sociālajiem partneriem un ieinteresētajām personām. Kopš jaunāko valstu ziņojumu publicēšanas visā Eiropā tika rīkotas konsultatīvas sanāksmes ar valstu iestādēm, sociālajiem partneriem un citām attiecīgajām iesaistītajām personām, lai apspriestu, kā ziņojumos konstatētās galvenās problēmas varētu iekļaut konkrētām valstīm adresētos ieteikumos. Komisija arī turpināja praksi apspriesties ar dalībvalstīm par valstu ziņojumu analītiskajām daļām pirms to publicēšanas. Neraugoties uz Komisijas centieniem, dalībvalstu sniegums ieteikumu īstenošanā joprojām atpaliek no gaidītā.

Lai turpinātu atbalstīt dalībvalstis saskaņoto reformu īstenošanā, Komisija ierosina uzlabotu budžeta instrumentu kopumu. No 2015. gada Komisija sniedz tehnisko atbalstu, izmantojot tās Strukturālo reformu atbalsta dienestu, ar mērķi uzlabot izaugsmi veicinošu reformu plānojumu un īstenošanu dalībvalstīs. Kopš tika uzsākta Strukturālo reformu atbalsta programma, atbalsta pieprasījumi no dalībvalstīm ir ievērojami pārsnieguši ikgadējiem cikliem pieejamo finansējuma apjomu. 2017. gadā atbalsta pieprasījumus iesniedza 24 dalībvalstis, un lielākā daļa finansējumam atlasīto projektu risina Eiropas pusgada procesā konstatētās problēmas⁽⁵⁾. Savos 2017. gada 6. decembra priekšlikumos par ekonomiskās un monetārās savienības padziļināšanu Komisija aicināja pastiprināt šo tehnisko atbalstu un iepazīstināja ar izmēģinājuma instrumentu reformas īstenošanai, kas piedāvā dalībvalstīm jaunas finansiālā atbalsta iespējas⁽⁶⁾. Balstoties uz šīm iniciatīvām, Komisija jūnija sākumā

³ Iestāžu kopīgā proklamācija, ar ko apstiprina Eiropas sociālo tiesību pīlāru, 2017. gada 17. novembris.

⁴ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai: Eiropas sociālo tiesību pīlāra īstenošanas pārraudzība, COM(2018)130 final.

⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 2017/825 (2017. gada 17. maijs), ar ko izveido Strukturālo reformu atbalsta programmu – darba programmu 2018. gadam.

⁶ Mērķtiecīgas izmaiņas Kopīgo noteikumu regulā nolūkā mobilizēt līdzekļus valstu reformu atbalstam, COM(2017) 826 final.

nāks klajā ar jaunu, racionalizētu instrumentu daudzgadu finanšu shēmai laikposmam pēc 2020. gada, kas sniegs gan tehnisku, gan finansiālu atbalstu valsts reformu saistību īstenošanai, lai vēl vairāk uzlabotu ekonomiskās un monetārās savienības noturību.

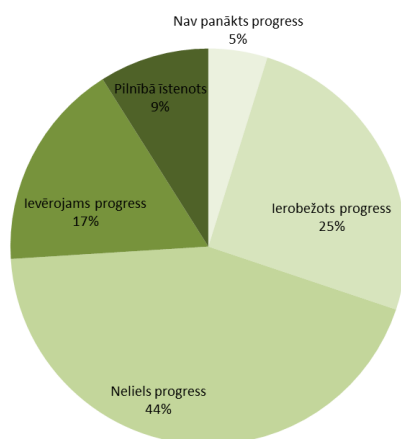
2. VISPĀRĒJAIS PROGRESS REFORMU VEIKŠANĀ UN NELĪDZSVAROTĪBU NOVĒRŠANĀ

Pašreizējā ekonomiskā vide sniedz labvēlīgu iespēju paātrināt reformu īstenošanu. Eiropas pusgada ietvaros ir veikti vairāki pasākumi, lai panāktu konsensu attiecībā uz galvenajām ekonomikas un sociālajām problēmām, palielinātu valstu atbildību par reformu programmu un uzlabotu ieteikumu īstenošanas rezultātus. Kā minēts iepriekš, šie pasākumi ietver daudzlīmeņu politikas dialoga intensificēšanu, pirms Komisija ierosina ieteikumus, ieteikumu skaita optimizēšanu, koncentrēšanos uz reformu pasākumiem, kurus var īstenot 12-18 mēnešu laikā, ieteikto politikas darbību padarīšanu par mazāk preskriptīviem un pārredzamāku informēšanu par to, kā tiek vērtēts reformu progress.

Neraugoties uz šādiem centieniem, konkrētām valstīm adresētajos ieteikumos iestrādāto reformu īstenošana ir virzījusies uz priekšu lēnām un visās politikas jomās nav bijusi apmierinoša. Tā kā ekonomikas krīzi esam atstājuši pagātnē, pastāv risks, ka reformu centieni palēnināsies vēl vairāk, un ārējā spiediena mazināšanās dēļ sarežģītu reformu īstenošanas uzsākšana var aizkavēties. Tā vietā dalībvalstīm būtu jāatjauno sava apņemšanās stiprināt savas ekonomikas pamatu un noturību, jo pieredze liecina, ka nozīmīgām reformām – ar taustāmu pozitīvu ietekmi uz izaugsmi un darbvietām – ir vajadzīgs laiks un apņēmība to pilnīgai īstenošanai.

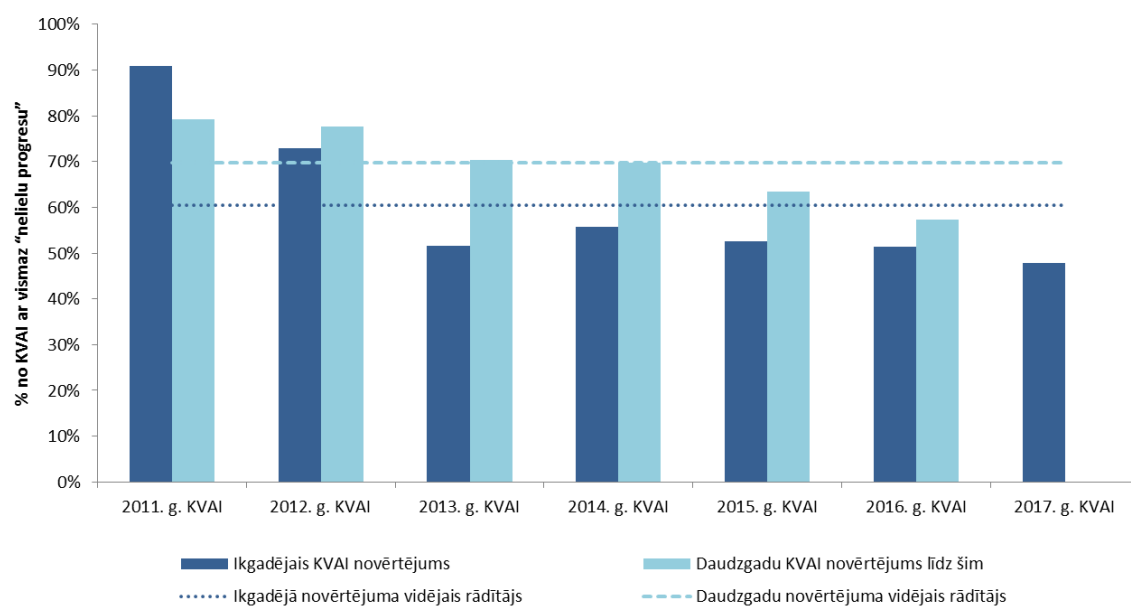
Kopš Eiropas pusgada aizsākuma 2011. gadā vairāk nekā divas trešdaļas konkrētām valstīm paredzēto ieteikumu ir īstenotas, panākot vismaz “nelielu progresu” (1. attēls). Ieteikumu daudzgadu izvērtējums ir pozitīvāks nekā ikgadējā progresa novērtējums (sk. 2. attēlu), kas apstiprina, ka svarīgas reformas galu galā tiek veiktas, taču daudzos gadījumos process aizņem laiku. Atšķirīgais īstenošanas temps bieži vien atspoguļo progresa steidzamību konkrētās jomās, kā arī liecina par nepieciešamību veidot konsensu, jo īpaši gadījumos, kad reformu ieguvumi nav vienmērīgi sadalīti. Piemēram, dalībvalstis gadu gaitā vislielāko progresu ir panākušas finanšu pakalpojumu, fiskālās politikas un fiskālās pārvaldības jomās, kas atspoguļo publisko finanšu un finanšu nozares stabilizēšanai piešķirto prioritāti, reaģējot uz ekonomikas un finanšu krīzi, kam bija vajadzīga izlēmīga politikas rīcība. Līdzīgā veidā attiecīgo ieteikumu pareiza īstenošana atspoguļo pasākumus darbvietu radīšanai ar pastāvīgiem līgumiem un darba tirgus segmentācijas jautājuma risināšanai. No otras puses, dalībvalstis vēl nav pilnībā novērsušas nepilnības nodokļu režīmos, piemēram, mazu nodokļu bāzi. Turklāt pastāv iespējas veikt turpmākus pasākumus, lai risinātu veselības un ilgtermiņa aprūpes jautājumus. Reformām šajā jomā parasti ir vajadzīgs laiks, ņemot vērā pastāvošo problēmu apjomu un potenciālo ietekmi uz administratīvajām struktūrām (3. attēls).

1. attēls. 2011.–2017. gada KVAI īstenošanas pašreizējais līmenis (daudzgadu novērtējums)

Piezīme. Daudzgadu novērtējumā aplūkota īstenošana no brīža, kad ieteikumi tika pirmo reizi pieņemti, līdz šā paziņojuma publicēšanas brīdim 2018. gada maijā. Vispārējā novērtējumā par konkrētai valstij adresētajiem ieteikumiem attiecībā uz fiskālo politiku ietverta atbilstība Stabilitātes un izaugsmes paktam.

2. attēls. Konkrētām valstīm adresēto ieteikumu īstenošana: ikgadējais novērtējums katru gadu pēc kārtas kopš 2011. gada salīdzinājumā ar līdzšinējo īstenošanu

Piezīme. Daudzgadu novērtējumā aplūkota īstenošana no brīža, kad ieteikumi tika pirmo reizi pieņemti, līdz šā paziņojuma publicēšanas brīdim 2018. gada maijā. Attiecībā uz 2011. un 2012. gadu konkrētām valstīm adresēto ieteikumu atšķirīgo novērtējuma kategoriju dēļ ir grūtāk salīdzināt gada un daudzgadu novērtējumu.

No gada izvērtējuma viedokļa īstenošanas rezultāti ir mazāk apmierinoši, jo progress visās politikas jomās joprojām nav vienmērīgs. Salīdzinājumā ar pagājušo gadu dalībvalstis ir panākušas vislielāko progresu savu finanšu nozaru reformēšanā, piemēram, uzlabojot finansēšanas nosacījumus, sekmējot noturīgu risinājumu attiecībā uz ieņēmumus nenesošiem kredītiem un uzlabojot banku uzraudzību. Stabils progress ir panākts arī aktīva darba tirgus politikas jomā, kas ir kļuvusi arvien daudzveidīgāka un kopumā vērsta uz individuālām vajadzībām vairāk pielāgotu pieeju. Pētniecība un izstrāde arī tiek arvien vairāk

atbalstīta ar valdību centieniem finansēt pētniecības un izstrādes darbības, lielāku rentabilitāti privātajā sektorā un arvien labākiem finansēšanas nosacījumiem. No otras puses, cīņā pret izvairīšanos no nodokļu maksāšanas, nodokļu administrācijas uzlabošanā, nodokļu apiešanas problēmas risināšanā un korupcijas apkarošanā rezultāti ir bijuši dažādi. Pieticīgs progress ir vērojams arī to problēmu risināšanā, ko publisko finanšu ilgtspējai rada iedzīvotāju novecošana. Šai politikas jomai uzmanība ir pievērsta lielā skaitā ieteikumu, taču progress ir bijis visnotaļ ierobežots. Izglītības reformas, jo īpaši tās, kuru mērķis ir uzlabot nelabvēlīgā situācijā esošu grupu piekļuvi izglītībai un palielināt izglītības vispārējo kvalitāti, turpina būt problemātiskas, jo vairumā dalībvalstu, kuras šajā jomā 2017. gadā saņēma ieteikumu (skatīt 3. attēlu un 2. papildinājumu), ir panākts tikai ierobežots progress.

3. attēls. Politikas jomas ar visaugstāko un viszemāko KVAI īstenošanas līmeni

Augstākais īstenošanas līmenis		Zemākais īstenošanas līmenis	
Ikgadējais	Daudzgažu	Ikgadējais	Daudzgažu
Finanšu pakalpojumi 85 %	Finanšu pakalpojumi 88 %	Izglītība 7 %	Nodokļu bāzes paplašināšana 32 %
Aktīva darba tirgus politika 83 %	Nodarbinātības aizsardzības tiesību akti & darba līgumu regulējums 75 %	Publisko finanšu, t. sk. pensiju, ilgtermiņa ilgtspēja 24 %	Veselības & ilgtermiņa aprūpe 55 %

Piezīme. Procentuālās daļas atbilst to apakšiedaļu īpatsvaram, kurās ir panākts vismaz "neliels progress" sadalījumā pēc politikas jomas dalībvalstīs ar ieteikumu minētajā politikas jomā.

Makroekonomikas nelīdzsvarotības novēršana turpinās, taču dažās dalībvalstīs dažādiem nelīdzsvarotības avotiem joprojām netiek pievērsta uzmanība, un ir parādījušies jauni riski. Kaut arī lielais eurozonas tekošā konta pārpalikums ir stabilizējies, progress dažādās valstīs atšķiras. Vairākās valstīs iepriekš lielais tekošā konta deficīts ir novērsts, bet citās dalībvalstīs pastāvīgie pārpalikumi kopumā nav mainījušies. Dažās valstīs privātā, valsts un ārējā parāda līmenis joprojām ir pastāvīgi augsts. Aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšana notiek nevienmērīgā tempā, un ātrāki samazinājumi ne vienmēr redzami tur, kur parāds ir lielāks. Lai apņēmīgi samazinātu neaizsargātību apstākļos, kad monetārās politikas nosacījumi, visticamāk, pakāpeniski normalizēsies, ir svarīgi nodrošināt, ka parāda līmenis stabili samazinās. Turpmāku līdzsvarošanu varētu atbalstīt, ja dalībvalstis ar tekošā konta deficītu vai augstu ārējo parādu aizsargātu nesenos uzlabojumus cenu konkurētspējas jomā. Dalībvalstīm ar lieliem pārpalikumiem būtu jāsekmē straujāka algu izaugsme un jānostiprina investīcijas. Visām valstīm pasākumi ražīguma uzlabošanai ir nozīmīgi, lai sekmētu ilgtermiņa izaugsmi un atbalstītu faktiskā atalgojuma dinamiku, kas vairumā valstu un nozaru joprojām ir pieticīgi, neraugoties uz to, ka darba tirgū aug pieprasījums. Dinamiskāka algu attīstība lielāka iekšzemes pieprasījuma izteiksmē arī turpmāk atbalstītu notiekošo ekonomikas izaugsmi. Arvien lielākā skaitā dalībvalstu cieši jāuzrauga problēmas, kas saistītas ar lielām mājokļu cenu svārstībām, jo sarūk vairums iepriekšējo atšķirību attiecībā uz pārāk zemas cenas noteikšanu. Tas norāda uz konkrētām valstīm raksturīgām ekonomikas un finansiālām problēmām, kas valūtas savienības

dalībvalstu starpā pastāvošo spēcīgo ekonomikas un finansiālo saikņu dēļ ir īpaši nozīmīgas eurozonas pareizai darbībai.

Konkrētām valstīm adresētie ieteikumi, kas sniegti vienpadsmit dalībvalstīm, kurās konstatēta nelīdzsvarotība, palīdzēs samazināt šo nelīdzsvarotību. Ekonomisko apstākļu uzlabošanās tika atspoguļota Komisijas secinājumos par makroekonomikas nelīdzsvarotības novēršanas procedūras kategorizēšanu⁽⁷⁾. Pamatojoties uz padziļinātiem pārskatiem par divpadsmit dalībvalstīm, Komisija konstatēja nelīdzsvarotību vienpadsmit dalībvalstīs. Tika secināts, ka Slovēnijā vairs nav vērojama nelīdzsvarotība, bet nelīdzsvarotība Bulgārijā, Francijā un Portugālē vairs nav pārmērīga. Kopumā patlaban ir identificētas astoņas valstis, kuras saskaras ar nelīdzsvarotību (Bulgārija, Francija, Vācija, Īrija, Portugāle, Spānija, Nīderlande un Zviedrija), un trīs valstis, kuras saskaras ar pārmērīgu nelīdzsvarotību (Horvātija, Kipra un Itālija). Tāpat kā iepriekšējos gados attiecībā uz visām valstīm, kurās konstatēta nelīdzsvarotība vai pārmērīga nelīdzsvarotība, tiks veikta īpaša uzraudzība saskaņā ar makroekonomikas nelīdzsvarotības novēršanas procedūru, šā uzraudzības procesa dziļumam atspoguļojot, cik plašas ir attiecīgās problēmas un cik nopietna ir nelīdzsvarotība⁽⁸⁾.

2018. gada konverģences ziņojums⁽⁹⁾ liecina, ka ir jāpanāk turpmāks progress, lai dalībvalstis ar izņēmuma statusu varētu ieviest euro. Ir paredzēts, ka euro, ko ik dienu izmanto aptuveni 342 miljoni iedzīvotāju 19 dalībvalstīs, ir vienotā valūta Eiropas Savienībā kopumā. Visām dalībvalstīm, izņemot Dāniju un Apvienoto Karalisti, ir jāievieš euro, tiklīdz tās ir sasniegušas augstu ilgtspējīgas konverģences līmeni. Pievienošanās eurozonai ir atvērts un uz noteikumiem balstīts process, ko reglamentē Līgums par Eiropas Savienības darbību un 13. protokols par konverģences kritērijiem. Šā gada divgadu konverģences ziņojumā aptvertas tās septiņas dalībvalstis, kurām ir juridisks pienākums ieviest euro: Bulgārija, Čehijas Republika, Horvātija, Polija, Rumānija, Ungārija un Zviedrija. Tajā analizēta valsts tiesību aktu saderība un šo dalībvalstu progress augsta līmeņa ilgtspējīgas ekonomiskās konverģences sasniegšanā, aplūkojot konverģences kritērijus (cenu stabilitāti, publiskās finanses, valūtas maiņas kursa stabilitāti un ilgtermiņa procentu likmes). Ziņojumā arī ņemti vērā citi Līgumā par Eiropas Savienības darbību minētie faktori, kas ir būtiski, lai izvērtētu konverģences ilgtspēju.

Ziņojumā secināts, ka patlaban neviena no aplūkotajām valstīm neizpilda visus nosacījumus euro ieviešanai. Visas septiņas dalībvalstis atbilst kritērijam par publiskajām finansēm, un Bulgārija sasniedz visnotaļ labākos rezultātus – tās valsts parāda līmenis ir zem 30 % no IKP. Visas dalībvalstis, izņemot Čehijas Republiku, Ungāriju un Rumāniju, atbilst cenu stabilitātes kritērijam; Bulgārijas vidējais inflācijas līmenis sasniedz tikai 1,4 %. Tāpat visas aplūkotās dalībvalstis, izņemot Poliju un Rumāniju, atbilst ilgtermiņa procentu likmju kritērijam. No otras puses, neviena valsts neizpilda valūtas maiņas kursa kritēriju, jo neviena no tām nav pievienojusies Eiropas valūtas maiņas mehānismam (*ERM II*). Bulgārijas valūta –

⁷ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Centrālajai bankai un Eurogrupai: 2018. gada Eiropas pusgads — Novērtējums par progresu strukturālo reformu īstenošanā, makroekonomikas nelīdzsvarotības novēršanā un koriģēšanā, un saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 1176/2011 veikto padziļināto pārskatu rezultāti, COM(2018) 120 final.

⁸ Attiecībā uz Bulgāriju un Portugāli Komisija 2018. gada 7. martā konkrēti lēma, ka tiks cieši uzraudzītas politikas saistības un nelīdzsvarotības attīstība, jo, lai sasniegtu ilgtspējīgu korekciju, joprojām ir jāiegulda papildu pūles.

⁹ Komisijas ziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei – 2018. gada konverģences ziņojums, COM(2018) 370 final.

leva – jau ir piesaistīta euro kopš 1999. gada. Tāpēc Bulgārijas ekonomika ir pieradusi darboties bez elastīga valūtas maiņas kursa, kas ir līdzīgi prasībai, ko paredz dalība *ERM II*. Citu faktoru apskats liecina, ka, kaut arī valstis kopumā ir ekonomiski un finansiāli labi integrētas ES, dažas no tām joprojām saskaras ar makroekonomisku nestabilitāti un/vai saskaras ar problēmām saistībā ar to darījumdarbības vidi un institucionālo struktūru, kas var radīt riskus attiecībā uz konverģences procesa ilgtspēju. Pilnīga juridiska saderība ir panākta tikai vienā valstī – Horvātijā. Ir svarīga rūpīga sagatavošanās dalībai eurozonā, un Komisija ir gatava palīdzēt dalībvalstīm to centienos pievienoties eurozonai. Savu priekšlikumu ietvaros attiecībā uz nākamo daudzgadu finanšu shēmu Komisija drīz ierosinās īpašu programmu, kas atbalsta šādus konverģences centienus.

3. KONKRĒTĀM VALSTĪM ADRESĒTO IETEIKUMU GALVENIE MĒRĶI

Ieteikumu vispārējais mērķis ir mudināt dalībvalstis izmantot pašreizējo labvēlīgo ekonomisko stimulu, lai vēl vairāk stiprinātu savas ekonomikas noturību. Ņemot vērā labvēlīgos cikliskos apstākļus, visām dalībvalstīm būtu jāpiešķir prioritāte tām reformām, kuras palielina to izaugsmes potenciālu un padara to iekļaujošāku, uzlabo institucionālo un darījumdarbības vidi, likvidē kavēkļus investīcijām, uzlabo resursu efektivitāti, veicina kvalitatīvu darbvietu radīšanu, mazina nevienlīdzību, risina prasmju trūkuma problēmas, nodrošina efektīvu, noturīgu un pieejamu veselības aprūpi un uzlabo sociālās drošības tīklus.

Publiskās finanses, nodokļi un finanšu nozare

Raugoties atpakaļ, elastība saskaņā ar Stabilitātes un izaugsmes paktu, ko Komisija noteikusi ar Padomes atbalstu, ļāva panākt pareizo līdzsvaru starp fiskālās atbildības nodrošināšanu un izaugsmes veicināšanu īstermiņā un vidējā termiņā. Komisija veica izvērtējumu par elastības izmantošanu pastāvošo noteikumu ietvaros kopš tās ieviešanas 2015. gadā¹⁰). Pirmkārt, nepieciešamās budžeta korekcijas modulēšana palīdzēja saglabāt panākto ekonomikas atlabšanu tur, kur tā bija vistrauslākā, vienlaikus palīdzot sasniegt stabilu budžeta stāvokli un sekmējot parāda samazināšanu apmierinošā tempā, kaut arī fiskālo rezervju veidošana dažām dalībvalstīm joprojām ir prioritāte. Otrkārt, elastības izmantošana, lai sekmētu strukturālās reformas un publiskās investīcijas, šķiet, ir bijusi pareiza un ekonomiski pamatota tajās dalībvalstīs, kuras faktiski no tās ir guvušas labumu. Tajā pašā laikā reformu un investīciju ietekmes uz izaugsmi pilnu apmēru var izvērtēt tikai vidējā termiņā.

Ekonomiskajiem apstākļiem stabili uzlabojoties, ir laiks atjaunot fiskālās rezerves valstīs ar augstu parāda līmeni un izmantot fiskālās iespējas valstīs ar pārpalikumu, lai padarītu to ekonomiku noturīgāku un veicinātu izaugsmi. Paredzams, ka publiskās finanses Savienībā turpinās uzlaboties. Izmantojot arvien lielāko ekonomikas paplašināšanos, vispārējās valdības budžeta deficīts 2017. gadā samazinājās līdz 1,0 % no IKP Eiropas Savienībā, un paredzams, ka tas turpinās samazināties. Tāpat vispārējās valdības parāds saruka līdz 83,1 % no IKP Eiropas Savienībā, un paredzams, ka tas turpinās stabili samazināties. Fiskālā nostāja 2017. gadā bija kopumā neitrāla, un tādai tai būtu jāpaliek arī 2018. gadā. Ja politika saglabājas nemainīga, tiek prognozēts, ka lielākā daļa valstu –, to skaitā vairākas valstis ar augstu valsts parāda līmeni –, 2019. gadā paplašinās vai tikai nedaudz samazinās savu strukturālo deficītu un tādējādi joprojām būs pakļautas iespējamam

¹⁰ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Centrālajai bankai, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai, Reģionu komitejai un Eiropas Investīciju bankai par elastības izvērtējumu saskaņā ar Stabilitātes un izaugsmes paktu, COM(2018) 335 final.

turpmākiem satricinājumiem. Konkrētām valstīm adresētie ieteikumi nosaka nepieciešamās fiskālās korekcijas, kas atbilst Stabilitātes un izaugsmes paktam, tām dalībvalstīm, kuras vēl nav sasniegušas savu vidēja termiņa budžeta mērķi. Taču dalībvalstīm ar pietiekamām iespējām arī tiek ieteikts izmantot fiskālo un strukturālo politiku Stabilitātes un izaugsmes pakta noteikumu ietvaros, lai atbalstītu izaugsmi nolūkā sekmēt to ekonomikas līdzsvarošanu un nodrošināt vērā ņemamu domino efektu uz citām dalībvalstīm. No tā izrietošā fiskālās politikas kombinācija dalībvalstu starpā padarītu eurozonas kopējo fiskālo nostāju 2019. gadā kopumā neitrālu, panākot pareizo līdzsvaru starp publisko finanšu ilgtspējas sasniegšanu un notiekošās ekonomikas paplašināšanās un nodarbinātības palielināšanās aizsardzību.

Gadu gaitā dalībvalstis ir ievērojami uzlabojušas savu fiskālo regulējumu, un tas tagad atmaksājas kā ieguldījums uzlabotās budžeta prognozēs. Reformām dažās dalībvalstīs ir jāturpinās, lai izmantotu spēcīga iekšzemes fiskālā regulējuma sniegto labumu un nodrošinātu, ka dalībvalstis kopīgi sekmē fiskālo piesardzību Savienības līmenī. Horvātijai un Rumānijai tiek ieteikts ieviest vai īstenot plašas reformas šo valstu fiskālajā regulējumā, bet Beļģijai un Polijai ir vajadzīgi mērķtiecīgi uzlabojumi, piemēram, koordinācija starp dažādiem valdības līmeņiem, budžeta procedūru vai neatkarīgas uzraudzības uzlabojumi.

Lai nodrošinātu, ka publiskās finanses ir pieejamas vidēja termiņa un ilgtermiņa investīciju projektiem, īpaša uzmanība būtu jāpievērš to sastāvam. Publiskā sektora ieņēmumu un izdevumu pienācīgs sadalījums pa dažādām politikas jomām radītu tādu kombināciju, kas vairāk veicina izaugsmi. Papildu centieni ir vajadzīgi arī, lai padarītu nodokļus un izdevumus lietderīgākus un efektīvākus visos valdības līmeņos. Stingri īstenoti izdevumu pārskati ir noderīgs rīks, ar ko uzlabot nodokļu maksātāju naudas sadalījumu. Saskaņā ar šā gada ieteikumiem Austrijai, Beļģijai, Bulgārijai, Francijai, Polijai, Portugālei, Rumānijai, Somijai un Ungārijai ir jārikojas šajā jomā.

Iedzīvotāju novecošanas ietekme uz valsts budžetu attaisno pensiju, veselības aprūpes un ilgtermiņa aprūpes sistēmu reformas. Tās ir svarīgas, lai nodrošinātu publisko finanšu ilgtermiņa ilgtspēju, kā arī adekvātu un pieejamu sociālo nodrošinājumu un veselības aprūpi. Pieredze ir pierādījusi, ka šī joma ir viena no vissarežģītākajām, kurā veikt reformas, un tādēļ tiesību akti par reformām ir jāpieņem nekavējoties, taču jāievieš pakāpeniski tā, lai skartajām grupām būtu iespēja pielāgoties. Tomēr vairākas dalībvalstis ir veikušas pasākumus, lai reformētu savas pensiju un veselības aprūpes sistēmas, un šo reformu saglabāšanai ir vajadzīga bezbailība. Komisija vairākām dalībvalstīm, piemēram, Čehijas Republikai, Īrijai, Ungārijai vai Lietuvai, šajās jomās iesaka veikt papildu reformas.

Papildu centieni ir vajadzīgi, lai risinātu darbaspēka nodokļu augstā līmeņa jautājumu, vienlaikus nodrošinot valsts politikai nepieciešamos ieņēmumus, lai palielinātu stimulus strādāt un atbalstītu darbvietu radīšanu mazāk aizsargātām iedzīvotāju grupām. Vairākas dalībvalstis turpināja pūliņus samazināt nodokļu slogu darbaspēkam, jo īpaši pievēršoties zemu atalgotiem darba ņēmējiem, un šogad Austrijai, Itālijai, Latvijai un Vācijai tiek ieteikts tam veltīt papildu centienus. Tomēr nodokļu reformām ir jāaizsargā ieņēmumi, lai nodrošinātu adekvātu sociālo aizsardzību un investīcijas. Šajā kontekstā vairāki ieteikumi paplašināt nodokļu bāzi (piemēram, ieviešot regulāru nekustamā īpašuma nodokli Horvātijā) tiek sniegti Horvātijai, Itālijai un Lietuvai.

Nodokļu noteikumu un administrācijas uzlabošana ir svarīga, lai nodrošinātu dalībvalstu nodokļu sistēmu ilgtspēju un uzņēmumiem garantētu vienlīdzīgus konkurences apstākļus un labvēlīgu darījumdarbības vidi. Stabila, vienkārša un izmaksu ziņā efektīva nodokļu sistēma var uzlabot nodokļu saistību izpildi un sekmēt investīcijām labvēlīgu klimatu. Tāpēc tiek ierosināti ieteikumi vienkāršot nodokļu sistēmu Francijā un Ungārijā, palielināt tās efektivitāti Vācijā un uzlabot nodokļu administrāciju un nodokļu saistību izpildi Bulgārijā, Lietuvā un Rumānijā. Kā norādīts 2018. gada eurozonas ieteikumā,

cīņa pret nodokļu maksātāju agresīvas nodokļu plānošanas stratēģijām ir svarīga, lai neļautu veidoties konkurences izkropļojumiem uzņēmumu starpā, lai gādātu par taisnīgu attieksmi pret nodokļu maksātājiem un aizsargātu publiskās finanses, tādējādi arī palīdzot saglabāt sociālo kohēziju un apkarotu nevienlīdzību. Nodokļu maksātāju agresīvas nodokļu plānošanas stratēģiju domino efekta dalībvalstu starpā dēļ ir vajadzīga valstu politikas koordinēta rīcība, kas papildina Savienības tiesību aktus. Dalībvalstis ir iesaistījušās Eiropas līmenī, lai uzlabotu nodokļu pārredzamību un vienotos par minimālo aizsardzības līmeni pret ļaunprātīgu izmantošanu. Tās ir arī veikušas pasākumus valsts līmenī, piemēram, grozot vai atceļot savu “patentlodziņa” režīmu, kas veicināja agresīvu nodokļu plānošanu, vai mainot savus nodokļu rezidences noteikumus. Par spīti šim progresam, nodokļu noteikumu un attiecīgo ekonomikas rādītāju rūpīga pārskatīšana liecina, ka starptautiski uzņēmumi, kas iesaistās agresīvā nodokļu plānošanā, joprojām ekspluatē vairāku dalībvalstu nodokļu sistēmas.

Pēdējā gada laikā ir panākts progress finanšu nozares nostiprināšanā vairākās dalībvalstīs, samazinot gan ieņēmumus nenesošu kredītu krājumus, gan šādu kredītu plūsmas. Sevišķi ir veikti pasākumi, lai uzlabotu maksātnespējas regulējumu, nostiprinātu uzraudzības sistēmu un samazinātu ieņēmumus nenesošus kredītus, tostarp izmantojot aktīvu pārvaldīšanas sabiedrības. Bulgārijai, Kiprai un Maltai ir ieteikts veikt papildu pasākumus, lai nostiprinātu finanšu nozares uzraudzību tajos segmentos, kurās valsts iestādēm joprojām ir kompetence. Vairākas dalībvalstis joprojām ietekmē liels ieņēmumus nenesošu kredītu īpatsvars. Šajā ziņā konkrētām valstīm adresētie ieteikumi ir adresēti Bulgārijai, Kiprai, Īrijai, Itālijai un Maltai.

Norisēm mājokļu tirgū var būt destabilizējoša ietekme uz finanšu nozari, kā dēļ dažām dalībvalstīm ir jārikojas. Mājoklis parasti ir galvenais māj-saimniecību turējumā esošais aktīvs, un uzņēmumi arī regulāri izmanto nekustamo īpašumu kā aizdevumu nodrošinājumu. Līdz ar to kāpumu un kritumu novēršana palielinātu ekonomikas noturību pret iespējamām satricinājumiem, it īpaši, ja notiek izmaiņas mājokļu cenās. Šajā ziņā Īrijai, Apvienotajai Karalistei, Nīderlandei un Zviedrijai tiek ieteikts samazināt mājokļu piedāvājuma kavēkļus. Māj-saimniecību augsto parādsaistību līmeni Zviedrijā palīdzētu mazināt mazāks stimulē aizņemties, ko sevišķi rada nodokļu sistēma, piemēram, ar nodokļu atskaitījumiem par hipotekāro kredītu procentu maksājumiem.

1. izcēlums. Atjaunināta informācija par Stabilitātes un izaugsmes pakta ietvaros veikto uzraudzību

Balstoties uz novērtējumu par 2018. gada stabilitātes un konverģences programmām, Komisija ir arī veikusi vairākus pasākumus saskaņā ar Stabilitātes un izaugsmes pakta.

Komisija iesaka slēgt pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūru attiecībā uz Franciju. Līdz ar to pakta korektīvo daļu piemērotu tikai Spānijai, kurai termiņš pārmērīga budžeta deficīta novēršanai ir 2018. gads.

Komisija ir pieņēmusi ziņojumus par Beļģiju un Itāliju saskaņā ar LESD 126. panta 3. punktu, kuros tā pārskata šo valstu atbilstību Līgumā noteiktajam parāda kritērijam. Attiecībā uz Itāliju tika secināts — būtu jāuzskata, ka parāda kritērijs pašlaik ir ievērots. Attiecībā uz Beļģiju nebija pietiekamu pierādījumu, lai izdarītu pilnīgus secinājumus attiecībā uz to, vai parāda kritērijs ir vai nav ievērots. Taču abās valstīs fiskālā korekcija 2018. gadā patlaban šķiet nepietiekama. Komisija atkārtoti izvērtēs atbilstību, pamatojoties uz *ex post* datiem par 2018. gadu, kuri jāpaziņo 2019. gada pavasarī.

Komisija arī iesaka Padomei pieņemt lēmumu, ka Rumānija nav efektīvi rīkojusies, reaģējot uz 2017. gada decembra ieteikumu saskaņā ar būtiskas novirzes procedūru. Šī procedūra tika uzsākta 2017. gada jūnijā pēc tam, kad 2016. gadā tika novērota būtiska novirze. Turklāt Komisija adresē brīdinājumu Ungārijai un Rumānijai par novēroto būtisko novirzi no korekcijas vidēja termiņa budžeta

mērķa sasniegšanai 2017. gadā Šis ir otrais Rumānijai adresētais brīdinājums. Komisija iesaka Padomei pieņemt ieteikumu Ungārijai un Rumānijai atbilstīgi reaģēt, lai koriģētu šo būtisko novirzi. Būtiskas novirzes procedūra dod iestādēm iespēju veikt koriģējošus pasākumus, lai izvairītos no tā, ka tiek uzsākta pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūra.

Kaut arī kopumā darba tirgus nosacījumi uzlabojas, ir vajadzīgi papildu centieni, lai nodrošinātu, ka ikviens gūst labumu no atlabšanas, un lai uzlabotu labklājības sistēmu ilgtspēju. Dažādu iedzīvotāju grupu starpā turpina pastāvēt ievērojamas atšķirības darba tirgus līdzdalības līmenī. Tas jo īpaši attiecas uz mazkvalificētiem darba ņēmējiem, jauniešiem, gados vecākiem cilvēkiem, migrantu izcelsmes iedzīvotājiem un cilvēkiem ar invaliditāti. Austrijai, Beļģijai un Francijai tiek ieteikts pieņemt pasākumus, lai uzlabotu darba tirgus situāciju personām ar migrantu izcelsmi. Austrijai, Čehijas Republikai, Igaunijai, Itālijai un Polijai būtu jānovērš plaša starp dzimumiem nodarbinātības līmenī un atalgojuma līmenī, ko bieži izraisa adekvātu aprūpes pakalpojumu trūkums, darba un privātās dzīves līdzsvara iespējas vai nodokļu un pabalstu sistēmā iestrādātie bremsējošie faktori. Spānijā, Nīderlandē, Polijā un Portugālē būtu jārisina darba tirgus segmentācija, piemēram, sekmējot pāreju uz beztermiņa līgumiem, novēršot stimulus darba devējiem pieņemt darbā pagaidu darbiniekus un nodrošinot ar šādiem nosacījumiem strādājošiem darba ņēmējiem vienlīdzīgu piekļuvi sociālajai aizsardzībai.

Ņemot vērā tehnoloģiskās pārmaiņas un demogrāfiskās problēmas, ir sevišķi svarīgi veikt papildu ieguldījumus prasmēs, lai atbalstītu inovācijas un ražīguma pieaugumu. Lai darba tirgu padarītu dinamiskāku un iekļaujošāku tā, lai ikviens var pilnībā iesaistīties sabiedrībā vai nodarboties ar uzņēmējdarbību, ir svarīga pārkvalificēšanās un kvalifikācijas celšana. Īrijai, Latvijai, Slovākijai un Apvienotajai Karalistei tiek ieteikts atbalstīt iespējas pāriet no zemākas kvalifikācijas karjeras uz augstākas kvalifikācijas karjeru, veicot apņēmīgus politikas pasākumus un adekvātus ieguldījumus. Beļģijai tiek ieteikts palielināt absolventu īpatsvaru zinātnē, tehnoloģijās, inženierzinātnēs un matemātikā.

Pūliņi būtu jāvērst arī uz izglītības un apmācības sistēmu kvalitātes uzlabošanu un vienlīdzīgas piekļuves nodrošināšanu, tostarp nelabvēlīgā situācijā esošām grupām, piemēram, romiem, personām ar migrantu izcelsmi un personām ar invaliditāti. Izglītības nevienlīdzība un tās nodošana no paaudzes paaudzē ir apdraudējums Eiropas sabiedrības sociālajai kohēzijai un ilgtermiņa labklājībai. Līdz ar to šā gada ieteikumos galvenā uzmanība ir vērsta uz pamatprasmju kvalitāti un apguvi Austrijā, izglītības priekšlaicīgas pamešanas samazināšanu Spānijā, skolotāju stāvokļa uzlabošanu Čehijas Republikā, izglītības nozīmīguma palielināšanu darba tirgū Horvātijā, Latvijā un Lietuvā, pieaugušo izglītības uzlabošanu Polijā, Lietuvā, Slovēnijā un Portugālē, kā arī profesionālo izglītību Kiprā, Francijā un Itālijā. Bulgārijai, Čehijas Republikai, Ungārijai, Rumānijai un Slovākijai ir adresēti ieteikumi uzlabot piekļuvi kvalitatīvai un iekļaujošai vispārējai izglītībai nelabvēlīgā situācijā esošām grupām, jo īpaši romiem.

Atjaunojoties nodarbinātības līmenim, vairumā dalībvalstu uzlabojas sociālā situācija. Tomēr, kā liecina sociālo rezultātu pārskats, vairākās dalībvalstīs ir konstatētas izšķirīgi svarīgas sociālekonomiskas tendences, piemēram, augsta ienākumu nevienlīdzība un strādājošo nabadzība, maza sociālo pārvedumu ietekme vai ierobežotā piekļuve sociālajiem pakalpojumiem. Šā gada konkrētām valstīm adresētajos ieteikumos īpaša uzmanība ir veltīta sociālās aizsardzības shēmu iekļautībai un efektivitātei, piemēram, Spānijā, Ungārijā, Horvātijā, Igaunijā, Lietuvā un Latvijā.

Lai kompensētu iedzīvotāju novecošanas radīto ietekmi un uzlabotu piekļuvi veselības aprūpei, ir jāreformē veselības aprūpes sistēmas. Daudzas dalībvalstis nesen ir veikušas vairākas reformas savās veselības aprūpes sistēmās, lai palielinātu izmaksu lietderību, finansiālo stabilitāti, noturību, pieejamību cenu ziņā un piekļuvi un lai uzlabotu savu iedzīvotāju veselības stāvokli. Tādējādi ieteikumos dalībvalstis tiek mudinātas īstenot nesen pieņemtās reformas vai reformas, par kurām drīzumā tiks panākta vienošanās, attiecībā uz labāku izmaksu lietderību un pieejamību Kiprā, Somijā, Lietuvā un Slovēnijā, apņēmīgi

rīkoties, lai nodrošinātu adekvātu un efektīvu budžeta plānošanu Portugālē, palielināt fiskālo stabilitāti un izmaksu lietderību Maltā, Austrijā un Īrijā, pastiprināt primāro un ambulatoro aprūpi Latvijā, Lietuvā un Rumānijā, ieguldīt slimību profilaksē Lietuvā, uzlabot veselības aprūpes darbinieku situāciju Bulgārijā un Slovākijā un samazināt tiešos maksājumus Bulgārijā un Latvijā.

Sociālā dialoga ieguldījums politikas izstrādē un īstenošanā ir svarīgs, lai uzlabotu kopīgo atbildību par reformām un nodrošinātu to sekmīgumu, ilgtspējību un iekļautību. Kopš 2017. gadā pieņemtajiem konkrētām valstīm adresētajiem ieteikumiem dažas dalībvalstis ir veikušas pasākumus, lai palielinātu strukturēta dialoga iespējas un darba devēju organizāciju un arodbiedrību līdzdalību. Citos gadījumos šāda sistēma nepastāv, vai arī tai ir otršķirīga nozīme. Kaut arī nav viena modeļa, kas kalpo par atskaites punktu, pastāv iespējas plašākam sociālajam dialogam un sociālo partneru lielākai iesaistei politikas izstrādē Ungārijā un Rumānijā.

Nozaru politika investīciju un ražīguma pieauguma veicināšanai

Labs progress krīzes mantojuma pārvarēšanā ir ļāvis koncentrēties uz pamatā esošajām ražīguma problēmām. Lai arī vairums dalībvalstu konkrētām valstīm adresētus ieteikumus ar ražīguma pieaugumu saistītās jomās ir saņēmušas jau iepriekš, tagad ir pienācis laiks panākt lielāku progresu šo reformu īstenošanā. Investīcijas infrastruktūrā un pētniecībā un izstrādē šajā ziņā ir īpaši svarīgas. Lai nodrošinātu, ka investīcijas inovācijā tiek novirzītas visproduktīvākajās jomās, ir jāveic dažādi pasākumi: ir jālikvidē normatīvie šķēršļi, jāuzlabo darījumdarbības vide un jāatbalsta uzņēmējdarbība. Attiecīgi konkrētām valstīm adresētie ieteikumi ir vairāk vērsti uz katras dalībvalsts īpašajām vajadzībām sekmēt investīcijas un atjaunot ražīguma pieaugumu.

Inovācija, investīcijas pētniecībā un izstrādē un digitalizācijas politikā pozitīvi un ilgstoši ietekmēs ražīgumu, bet prioritātes dalībvalstīs ievērojami atšķiras. Digitalizācijas līmeņi dažādās valstīs ievērojami atšķiras infrastruktūras vai digitālo prasmju pieejamības ziņā, un pat tās dalībvalstis, kurām ir labi vispārējie rādītāji, var uzrādīt ievērojamas iekšējās atšķirības starp reģioniem. Igaunijai, Spānijai, Francijai, Īrijai, Itālijai, Lietuvai un Slovākijai tiek ieteikts ar mērķtiecīgu plānošanu stiprināt publiskā vai privātā sektora pētniecību un izstrādi investīciju vai efektivitātes ziņā. Francijā, Īrijā, Lietuvā un Polijā būtu jāveicina ciešāka sadarbība starp uzņēmumiem un pētniecības iestādēm.

Lai uzlabotu darījumdarbības vidi un palielinātu izaugsmes potenciālu, ir nepieciešamas ilgstošas investīcijas infrastruktūrā. Laba tīkla infrastruktūra pazemina uzņēmējdarbības uzsākšanas vai veikšanas izmaksas, un starpsavienojumi starp dalībvalstīm un reģioniem ir svarīgi vienotā tirgus visa potenciāla izmantošanai. Krīze noveda pie mazākām investīcijām infrastruktūrā, jo īpaši visvairāk skartajās dalībvalstīs. Šādos gadījumos investīcijas bija īpaši zemas transporta, enerģētikas un digitālās infrastruktūras jomā, kas rada ievērojami nelabvēlīgu ārējo ietekmi uz sabiedrību un vidi. Šīm nozarēm joprojām ir nepieciešamas ievērojamas investīcijas, tostarp tajās dalībvalstīs, kurām krīzes laikā klājās labi. Vairākās valstīs atkritumu un ūdens resursu apsaimniekošanas infrastruktūrām arī ir nepieciešamas papildu investīcijas, lai nodrošinātu to modernizāciju un atbalstītu pāreju uz pilnīgākas aprites ekonomiku. Ieteikumi par infrastruktūru ir ierosināti attiecībā uz Beļģiju, Čehijas Republiku, Vāciju, Īriju un Rumāniju.

Reformas, lai izveidotu konkurētspējīgus un dinamiskus tirgus, pavērtu jaunas izaugsmes iespējas, kuras uzņēmumi viegli varētu izmantot ekonomikas uzplaukuma laikā. Reformas, kas atvieglo tirgus atvēršanu, ienākšanu tirgū, uzņēmuma augšanu, neefektīvu uzņēmumu pārstrukturēšanu vai aiziešanu no tirgus, kā arī jaunu darījumdarbības modeļu radīšana stimulē ražīgumu un nāk par labu gan iedzīvotājiem, gan ekonomikai

kopumā. Ierobežojošs regulējums pakalpojumu nozarē ievērojami palielina izmaksas lieliem pakalpojumu patērētājiem, piemēram, apstrādes rūpniecībai. Konkrētāk, reformas komercpakalpojumos, kas sniedz arvien nozīmīgāku ieguldījumu citās nozarēs, radīs ražīguma pieaugumu, samazinot izmaksas un palielinot piedāvāto pakalpojumu ieguldījuma pieejamību un kvalitāti. Ieteikumi attiecībā uz tiesiskā regulējuma reformu, jo īpaši pakalpojumu jomā, ir adresēti Austrijai, Beļģijai, Horvātijai, Vācijai, Itālijai, Francijai, Ungārijai, Luksemburgai un Slovēnijai.

Valsts pārvalde un darījumdarbības vide

darījumdarbības vide ir uzlabojusies ne tikai spēcīgā uzplaukuma dēļ, bet arī pateicoties strukturālām reformām. Nākotnē būtu jāturpina centieni šajā virzienā, tostarp tajās valstīs, kuras atrodas relatīvi labākā situācijā, lai saglabātu to priekšrocību pasaules līmenī. Ieteikumi uzlabot dažādus valsts pārvaldes efektivitātes un kvalitātes aspektus šogad ir sniegti Kiprai, Horvātijai un Itālijai. Valsts uzņēmumu pārvaldība un ekonomiskie rādītāji joprojām ir problēma daudzās dalībvalstīs, un ieteikumi ir adresēti Bulgārijai, Horvātijai, Itālijai, Kiprai, Portugālei un Rumānijai.

Vairākās dalībvalstīs ir vajadzīgi papildu centieni, lai nodrošinātu tiesu sistēmas neatkarību un efektivitāti, uzlabotu publisko iepirkumu un apkarotu korupciju. Lai uzlabotu uzņēmumu palāvību un investīciju klimatu, kā arī nodrošinātu citu strukturālo reformu sekmes, ir svarīgi risināt šīs problēmas. Ir veikti pasākumi, lai uzlabotu publiskā iepirkuma funkcionēšanu vairākās valstīs, tostarp ir ieviests e-iepirkums. Tomēr konkurence, pārredzamība, apvienošana un profesionalizācija publiskā iepirkuma jomā joprojām ir jomas, kurās veicami uzlabojumi; arī stratēģiskā publiskā iepirkuma potenciāls lielā mērā netiek izmantots. Čehijas Republikai, Spānijai, Ungārijai, Rumānijai, Slovēnijai un Slovākijai ir adresēti ieteikumi saistībā ar publisko iepirkumu. Kaut arī dažas dalībvalstis ir pieņēmušas jaunus pretkorupcijas pasākumus, korupcija joprojām ir akūta problēma vairākās dalībvalstīs, un tas negatīvi ietekmē ekonomikas izaugsmes potenciālu un darījumdarbības vidi. Vairākos gadījumos ir jānostiprina efektīva izmeklēšana un saukšana pie atbildības par korupciju un jāuzlabo preventīvie pasākumi. Jomas, kurās vajadzīgi papildu uzlabojumi, ir arī trauksmes cēlēju aizsardzība, lobēšanas tiesību akti, informācijas izpaušana un pārbaudes par aktīviem un interesēm, pretkorupcijas struktūru adekvāta apgāde ar resursiem, kā arī pārredzamība un publiska piekļuve informācijai. Vairākas dalībvalstis ir saņēmušas ieteikumus, kas koncentrējas uz šiem aspektiem. Horvātija, Kipra, Itālija, Portugāle un Slovākija ir saņēmušas ieteikumu uzlabot savu tiesu sistēmu efektivitāti.

Piekļuve finansējumam ir uzlabojusies, pateicoties reformām un ekonomikas uzplaukumam, taču turpmāka noturība būs atkarīga no uzņēmumiem sniegtām plašākām iespējām finansēt pašu kapitālu. Piekļuve finansējumam ir ievērojami uzlabojusies, pateicoties no uzņēmējdarbības cikla izrietošajiem labvēlīgajiem apstākļiem, kā arī pateicoties vairākās valstīs veiktajām reformām. Tomēr dažās dalībvalstīs tā joprojām ir pieticīga, jo īpaši attiecībā uz maziem un vidējiem uzņēmumiem. Proti, jauni, novatoriski un strauji augoši uzņēmumi izaugsmes agrīnajā un vēlākos posmos savu finansējuma vajadzību apmierināšanai ir atkarīgi no riska kapitāla un piekļuves publiskā kapitāla tirgiem. Konkrētai valstij adresēti ieteikumi par piekļuvi finansējumam ir ierosināti attiecībā uz Itāliju, Kipru un Portugāli.

4. NOBEIGUMS

Uzlabotais ekonomikas un sociālais klimats piedāvā unikālu iespēju padarīt Eiropas tautsaimniecības spēcīgākas un noturīgākas. Pievēršoties tā dēvētajam pozitīvajam trīsstūrim, proti, investīcijām, strukturālajām reformām un atbildīgai fiskālajai politikai, Eiropas pusgads palīdz dalībvalstīm pilnībā izmantot šo iespēju. Ekonomikai paplašinoties, ir

pēdējais laiks dalībvalstīm pastiprināt pūliņus lielākas makroekonomiskās izturētspējas nodrošināšanā un izaugsmi veicinošu reformu īstenošanā.

Komisija aicina Padomi apstiprināt ierosināto pieeju attiecībā uz 2018. un 2019. gada konkrētām valstīm adresētajiem ieteikumiem un ar tiem saistītajiem lēmumiem saskaņā ar Stabilitātes un izaugsmes paktu. Tā aicina dalībvalstis šos ieteikumus īstenot pilnībā un savlaicīgi, apspriežoties ar sociālajiem partneriem un visām attiecīgajām ieinteresētajām personām. Komisija, no savas puses, arī turpmāk apņemas uzturēt atklātu, iekļaujošu dialogu ar valstu ieinteresētajām personām visā Eiropas pusgada procesā. Turklāt Komisija ir gatava sniegt dalībvalstīm atbalstu, ja tās to lūdz, izmantojot Strukturālo reformu atbalsta dienestu. Lai vēl vairāk atbalstītu valstu reformu programmu īstenošanu, Komisija ir iecerējusi nākt klajā ar jaunu reformu atbalsta programmu, kas ir daļa no tās priekšlikumiem daudzgadu finanšu shēmai laikposmam pēc 2020. gada. Programmas kopējais budžets būs 25 miljardi EUR, un tā visām dalībvalstīm piedāvās finansiālu un tehnisku atbalstu prioritāro reformu veikšanai, kas noteiktas Eiropas pusgada kontekstā.

1. PAPILDINĀJUMS. PĀRSKATS PAR JAUTĀJUMIEM, KAS APLŪKOTI KONKRĒTĀM VALSTĪM ADRESĒTAJOS IETEIKUMOS 2018.–2019. GADAM

Plaša kategorija	Politikas jomas	AT	BE	BG	CY	CZ	DE	DK	EE	ES	FI	FR	HR	HU	IE	IT	LT	LU	LV	MT	NL	PL	PT	RO	SE	SI	SK	UK
Publiskās finanses & nodokļi	Fiskālā politika & fiskālā pārvaldība																											
	Publisko finanšu, t. sk. pensiju, ilgtermiņa ilgtspēja																											
	Darbspēka nodokļu sloga samazināšana																											
	Nodokļu bāzes paplašināšana																											
	Stimula aizņemties samazināšana																											
	Nodokļu administrācijas uzlabošana, cīņa pret izvairīšanos no nodokļu maksā																											
Finanšu nozare	Finanšu pakalpojumi																											
	Mājokļu tirgus																											
	Pieklūve finansējumam																											
	Privātā sektora parādsaistības																											
Darba tirgus, izglītības & sociālā politika	Nodarbinātības aizsardzības tiesību akti & darba līgumu regulējums																											
	Bezdarbnieka pabalsti																											
	Aktīva darba tirgus politika																											
	Stimuli strādāt, darbvietu radīšana, dalība darba tirgū																											
	Atalgojums & algu noteikšana																											
	Bērnu aprūpe																											
	Veselības & ilgtermiņa aprūpe																											
	Nabadzības mazināšana & sociālā iekļaušana																											
	Izglītība																											
	Prasmes & mūžizglītība																											
Strukturālā politika	Pētniecība & inovācija																											
	Konkurence & tiesiskais regulējums																											
	Konkurence pakalpojumu jomā																											
	Telekomunikācijas, pasta pakalpojumi & vietējie sabiedriskie pakalpojumi																											
	Enerģētika, resursi & klimata pārmaiņas																											
	Transports																											
Valsts pārvalde & darījumdarbības vide	Darījumdarbības vide																											
	Maksātspējas regulējums																											
	Valsts pārvalde																											
	Valsts uzņēmumi																											
	Civiltiesības																											
	Ēnu ekonomika & korupcija																											

2. PAPILDINĀJUMS. 2017. GADA KONKRĒTĀM VALSTĪM ADRESĒTO IETEIKUMU ĪSTENOŠANAS PROGRESA NOVĒRTĒJUMS PA POLITIKAS JOMĀM

